

IVAN BAUER

NEKE SINTAKTIČKE OSOBITOSTI U
AMERIČKOM NOVINSKOM TISKU NA HRVATSKOM JEZIKU.
INTERFERENCIJA NA PLANU REKCIJE

1. Pojave o kojima je riječ u ovom prilogu ulaze u okvir jezičnog posuđivanja, lingvističkog fenomena koji karakterizira prenošenje određenih jezičnih obilježja iz jednog jezičnog sustava — jezika davaoca — u drugi jezični sustav — jezik primalac — i kojim su obuhvaćena dva osnovna tipa posuđivanja, posredno i neposredno.¹ Pojave posrednog posuđivanja nastaju u sredini u kojoj je jezik davalac strani jezik, a jezik primalac materinski i službeni jezik; posuđivanje se ostvaruje posredničkim medijem preko kojeg jezik davalac dolazi u kontakt s jezikom primaocem. Pojave pak neposrednog posuđivanja realiziraju se u sredini u kojoj je jezik primalac strani jezik, a jezik davalac u dominantnom položaju jezika nacije, i rezultat su direktnog kontakta između jezika davaoca i jezika primaoca.²

Zahvaljujući upravo okolnostima i intenzitetu direktnih kontakata između dvaju jezičnih sustava, neposrednim je posuđivanjem obuhvaćen cjelokupni sustav jezika primaoca, pa je moguće istraživanje procesa posuđivanja od modela iz jezika davaoca do replike u jeziku primaocu na svim lingvističkim razinama — ne samo na fonološkoj, morfološkoj, semantičkoj i leksičkoj, koje su karakteristične za posredno posuđivanje, već i na stilističkoj i sintaktičkoj razini.³

Kad je riječ (a) o procesu jezičnog posuđivanja općenito, a neposrednog posuđivanja napose, te (b) o pojavama koje se javljaju kao rezultat tih procesa i o rasvjetljavanju uzroka tih pojava, tada pažnju zaslužuje fenomen lingvističke interferencije, koja je uvjetovana bilingvizmom sudionika u procesu prenošenja jezičnih obilježja,⁴ a J. Juhász je definira ovako:

¹ Bloomfield, Leonard, *Language*, Holt, Rinehart and Winston, New York 1933, str. 444—495.

² Filipović, Rudolf, *Teorija jezika u kontaktu*, Školska knjiga, Zagreb 1986, str. 50—51.

³ *Ibid.*, str. 53.

⁴ Weinreich, Uriel, *Languages in Contact: Findings and Problems*, Mouton, The Hague 1970, str. 1.

Unter Interferenz ist... die durch die Beeinflussung von anderen sprachlichen Elementen verursachte Verletzung einer sprachlichen Norm bzw. der Prozess der Beeinflussung zu verstehen.⁵

2. Lingvističke pojave kojima je posvećen ovaj napis ulaze u domenu neposrednog posuđivanja na sintaktičkoj razini, i to u sredini u kojoj je američki engleski dominantan kao jezik sporazumijevanja i prestiža, te kao jezik davalac vrlo intenzivno utječe na jezike primaoca — u našem slučaju hrvatski jezik bilingvalne manjine hrvatskih iseljenika i hrvatskih Amerikanaca u SAD.⁶ Te su pojave evidentirane u tekstu tjednika »Zajedničar«, službenog glasila Hrvatske bratske zajednice, što od godine 1904. izlazi u gradu Pittsburghu, u saveznoj državi Pennsylvaniji.⁷ U razdoblju do 1929. list je izlazio samo na hrvatskom jeziku, a otada i na hrvatskom i na engleskom.⁸ Jedan dio napisa objavljuje se i u engleskoj i u hrvatskoj sekciji »Zajedničara«, neki pak članci izlaze samo na engleskom jeziku, a manji broj priloga samo na hrvatskom.

Sve pojave razmotrit ćemo u svjetlu sintaktičke interferencije američkog engleskog u uvjetima neposrednog jezičnog posuđivanja u kojima djeluju suradnici hrvatskoga dijela »Zajedničara«, mahom bilingvi, koji su ili rođeni u Sjedinjenim Državama, pa im je engleski materinski jezik, ili pak ondje žive već dugi niz godina i izloženi su njegovu svakodnevnom utjecaju.

Naša zapažanja temelje se na istraživanjima obavljenima za doktorsku disertaciju pod naslovom *Odstupanja od sintaktičke norme u novinskom tisku na hrvatskom jeziku u SAD pod utjecajem američkog engleskog*,⁹ istraživanja su provedena u okviru projekta »Hrvatski dijalekti u SAD — hrvatsko-engleski bilingvizam«, kojim rukovodi prof. R. Filipović, a bavi se proučavanjem bilingviteta hrvatskih iseljenika i hrvatskih Amerikanaca.¹⁰

U okviru istraživanja za navedenu disertaciju, a u cilju omogućavanja sustavnog pretraživanja teksta tjednika »Zajedničar«, izradili smo model sintaktičkog dijasistema u kojem smo kontrastirali sintaktičke sustave engleskog i hrvatskog jezika, kako bismo pokušali predvidjeti najvjerojatnija područja interferencije engleskoga u domeni hrvatske sintakse. Detaljna raščlamba modela dijasistema poslužila je kao osnova za taksonomsku shemu od 52 troznamenkasta simbola za klasifikaciju sintaktičkih odstupanja koja je provedena na korpusu primjera

⁵ Juhász, János, *Probleme der Interferenz*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1970, str. 9.

⁶ Filipović, Rudolf, »Hrvatski dijalekti u kontaktu s engleskim jezikom na području SAD«, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, V, Zagreb 1981, str. 33—37.

⁷ *Kratki pregled povijesti Hrvatske Bratske Zajednice 1894—1949*, Croatian Fraternal Union, Pittsburgh 1949, str. 237.

⁸ *Zajedničar*, 69, Pittsburgh 1974, 16, str. 10.

⁹ Bauer, Ivan, *Odstupanja od sintaktičke norme u novinskom tisku na hrvatskom jeziku u SAD pod utjecajem američkog engleskog* (neobjavljena doktorska disertacija), Sveučilište u Zagrebu, Zagreb 1982.

¹⁰ Filipović, Rudolf, »Istraživanje hrvatskih dijalekata bilingvnih govornika u neposrednom posuđivanju«, *Hrvatski dijalektološki zbornik*, VI, Zagreb 1982, str. 157.

iz teksta »Zajedničara«, indicirajući koja su sve odstupanja prisutna u određenom segmentu teksta. Proces klasifikacije rezultirao je tipologijom evidentiranih sintaktičkih odstupanja, pokazavši da je od ukupno 52 predviđene vrste sintaktičkih devijacija 47 vrsta evidentirano u »Zajedničaru«. Među najbrojnijim odstupanjima nalaze se ona što se odnose na sročnost, rekciju, zalihosnu upotrebu i elipsu određenih vrsta riječi, pasivnu konstrukciju, imensku konstrukciju, prepozitivnu imeničku odredbu imenicom i participom, smještaj apozicije, te konstrukcije za isticanje reme.

3. Za ovaj smo kraći prikaz odabrali odstupanja vezana uz fenomen rekcije jer držimo da su ta odstupanja vrlo karakteristična za tekst »Zajedničara«, barem u onom desetogodišnjem razdoblju izlaženja tjednika — od 1966. do 1975. — koje je obuhvaćeno našim istraživanjima.

Rekciju bismo mogli definirati kao sintaktički utjecaj određene, upravne riječi na drugu, upravljanu riječ, na koju se upravna riječ odnosi ili koja o njoj ovisi, zahtijevajući da se upravljana riječ upotrijebi u određenom padežu, s prijedlogom ili bez njega.¹¹ S obzirom na osnovne tipološke razlike između hrvatskoga kao sintetičkog i engleskog kao analitičkog jezika, smatramo da je za istraživanje sintaktičke interferencije engleskoga na planu rekcije nadasve relevantno promatranje rekcije sa stajališta upotrebe prijedloga. U engleskom se, naime, za razliku od hrvatskoga, gramatički odnosi među riječima ne izražavaju, u nedostatku fleksije, prostim oblicima samih riječi, već najčešće drugim gramatičkim sredstvima, među kojima je, uz red riječi, od posebnog značenja upravo upotreba prijedloga.¹² U našem ćemo prikazu, stoga, osobitosti na planu rekcije prikazati u svjetlu opozicije prijedložna — besprijedložna rekcija, promatrajući tako, s jedne strane, rekciju s gledišta izbora prijedloga koji slijedi iza upravne riječi, a s druge, rekciju koja se ostvaruje danim leksemom bez upotrebe prijedloga.

S obzirom pak na zastupljene upravne riječi u hrvatskom tekstu »Zajedničara«, osobitosti na planu rekcije ilustrirat ćemo primjerima u okviru priglagentne, priadjektivne i prisupstantivne rekcije, citirajući relevantni segment teksta iz hrvatskog dijela tjednika, te njegov smisloni ekvivalent iz engleskog dijela, ukoliko takav ekvivalent postoji. Brojke iznad primjera određuju njegovu lokaciju s obzirom na godište i broj »Zajedničara«, te stranicu, stupac i paragraf. Znak »—« ispred broja paragrafa znači da paragraf valja računati od dna stranice. Američki engleski označit ćemo, prema potrebi, kraticom AE, a hrvatski kraticom H.

Valja svakako istaći da citirani segmenti hrvatskoga teksta iz »Zajedničara« često sadrže i sintaktičke i morfosintaktičke osobitosti drugačije prirode od onih koje su predmetom ovog napisa; ovdje imamo prvenstveno na umu fleksiju imenskih riječi, prepozitivnu imeničku odredbu, pasivne konstrukcije i elipsu rečeničnih elemenata.

¹¹ Simeon, Rikard, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, dio II, Matica hrvatska, Zagreb 1969, str. 277.

¹² Gleason, Henry A. Jr., *An Introduction to Descriptive Linguistics*, Holt, Rinehart and Winston, New York 1961, str. 158.

3.1. Priglagolska rekcija

3.1.1 Prijedložna rekcija: odstupanja u izboru prijedloga

U primjerima (1), (2) i (3) i AE i H zahtijevaju prijedložnu rekciju, ali različite prijedloge. Međutim, odabir prijedloga u hrvatskom tekstu svjedoči o izravnom prijenosu prijedložnog elementa iz jezika davaoca u jezik primalac. Prijedložnu rekciju o kojoj je u ova tri primjera riječ mogli bismo okarakterizirati kao tzv. jaku rekciju,¹³ u smislu ograničenog izbora prijedložnih dopuna.

(1)

68/2
8, I 5

Ne da želimo poniziti jednu od obljubljenih američkih sportskih igra, jer se stvarno više nego prolazno *zanimamo u* natječajnu igru, bez obzira koji sport bio.

2

Not that we wish to downgrade one of America's favorite sports, in fact we take more than a passing interest in competitive play, whatever the sport may be.

Umjesto pravilne prijedložne rekcije *zanimati se za*, prijedlog *u* uz taj glagol u primjeru (1) pokazuje utjecaj AE, tj. glagolske fraze *to be interested in*. Odstupanja koja se manifestiraju upotrebom prijedloga *u* uz glagol *zanimati se* vrlo su brojna u »Zajedničaru«. Glagol *ovisiti* pak otvara mjesto prijedložnom objektu s prijedlogom *o*. U primjeru (2), međutim, taj je glagol upotrijebljen s prijedlogom *na*, prema AE modelu.

(2)

70/25
8, IV—4

Budući svi odbornici *ovise na* delegate za ponovni izbor...

2

Since all officers are dependent on delegate votes for re-election...

I u narednom se primjeru ogleda utjecaj AE:

(3)

61/11
9, III 4

Ako ne možete naći starog certifikata, ne trebate se *zabrinjavati o* tome, već nam jednostavno pošaljite ispunjenu izmjeničnu tiskanu (Exchange Form).

If you cannot locate the old certificate, you need not worry about that, just send us the completed Exchange Form.

Umjesto prijedloga *o* valjalo je upotrijebiti prijedloge *zbog* ili *za*.

¹³ Simeon, Rikard, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, dio II, Matica hrvatska, Zagreb 1969, str. 279.

Primjeri priglagoške rekcije koji slijede ulaze u okvir rekcije koju karakterizira slobodnije priključivanje prijedložne konstrukcije, pa se dopušta izbor većeg broja prijedloga. Taj je izbor, međutim, uvjetovan različitim značenjima istih prijedloga. U primjeru (4) uz glagol *igrati* upotrijebljen je prijedlog *sa* prema prijedlogu *with* u AE, što sasvim mijenja smisao teksta. U H, naime, igrač igra za određenu momčad.

(4)

61/18
12, V 3

Ovo će biti Andy Kosco Dan na stadionu. On igra *sa* Twins i naš je lokalni Strutherčanin koji će biti počašćen po gradu Struthersu.

Primjena prijedloga *u* u primjeru (5) svjedoči o direktnom posuđivanju iz AE. U H se publikacije izdaju, objavljuju, izlaze *na* dotičnom jeziku, dok se u AE u takvim slučajevima upotrebljava prijedlog *in*. Odstupanje ilustrirano u primjeru (5) neobično je često u tekstu »Zajedničara«.

(5)

68/31
8, IV — 2

Matičin časopis izdaje se samo *u* hrvatskom jeziku, akoprem katkada ima članaka *u* engleskom i naslovi nekih slika su *u* engleskom.

The Matica magazine is published in the Croatian language only, although there are occasional articles in English, and some picture titles are in English.

U naredna dva primjera izravan utjecaj AE ogleda se u upotrebi prijedloga *za* prema AE *for*, umjesto prijedloga *na*:

(6)

63/40
8, V — 4

Bili smo umorni, kad je bilo vrijeme poći spavati te večeri, ali prije nego legosmo stali smo *za* kafu u blagovaonici...

We were tired on going to bed that evening, but before we turned in, we stopped for coffee in the dining room...

(7)

62/21
10, I — 1

Zašto mimoići taj vaš doživljajni izlet? Dođite usput *za* ručak *u*

Plitvičkim jezerima, za razgledavanje znamenitosti u Beogradu, za bazar u Sarajevu ...

3.1.2 Prijedložna umjesto besprijedložne rekcije

U primjerima (8) i (9) učit ćemo u hrvatskom tekstu prijedložnu umjesto besprijedložne rekcije prema rekcijском modelu AE glagola *make up for* (8) i *belong to* (9):

(8)

67/35

7, I 2

Razumije se, to je bilo neobično jer je on bio jedan od naših najboljih i najustrajnijih kampanjskih radnika u području Mahoning Valley, i prošlog tjedna je *nadoknadio* za izgubljeno vrijeme.

(9)

67/35

8, I 4

... sve spomenute unije *pripadaju* u AFL-CIO.

Glagol *nadoknaditi* zahtijeva besprijedložnu rekciju u akuzativu, pa je prijelazni glagol, a glagol *pripadati* je neprijelazni glagol s rekcijom u dativu.

3.1.3 Besprijedložna umjesto prijedložne rekcije

Zanimljivu pojavu primjene besprijedložne umjesto prijedložne rekcije zabilježili smo u primjerima (10) i (11). Ti primjeri svjedoče o izravnoj rekciji u hrvatskom tekstu po ugledu na AE model, jer su glagoli *uživati* i *zavidjeti* upotrijebljeni u ovim primjerima kao prijelazni glagoli, s rekcijom u akuzativu, a prema engleskim glagolima *enjoy* i *envy*.

(10)

69/10

7, II 1

Odlazak iz Los Angelesa nikada nije lagan jer tamo imamo skupinu prijatelja s kojima svakom prilikom *uživamo* naš posjet.

69/2

2

Leaving Los Angeles is never easy because we have a very delightful group of friends with whom we enjoy our visits on every one of our trips.

Glagol *uživati* upotrebljava se, doduše, kao prijelazni glagol u jednom određenom broju značenja (npr. *uživati drogu*), ali u kontekstu primjera (10) on otvara mjesto prijedložnom objektu, zahtijevajući dopunu s prijedlogom *u*.

(11)

68/2

8, V — 4

Za sebe je napravio mjesto u povijesti Katoličke crkve, i svakako u srcima svoga naroda, koje bi mu svaki kardinal i vlastodržac mogao *zavidjeti*.

He made for himself a place in the history of the Catholic Church, and certainly in the hearts of his people, that any Cardinal or national ruler might envy.

Glagol *zavidjeti* traži, u skladu s normom hrvatskoga jezika, prijedložni objekt s prijedlogom *na*.

Na kraju ovog odsječka željeli bismo istaći da odstupanja na području priglagentne rekcije predstavljaju najbrojnija odstupanja na planu rekcije evidentirana u hrvatskom tekstu »Zajedničara«.

3.2 Priadjektivna rekcija

3.2.1 Prijedložna rekcija: odstupanja u izboru prijedloga

Predma u primjerima (12) i (13) i H i AE zahtijevaju prijedložnu rekciju, u tim je primjerima došlo do odstupanja u izboru prijedloga u hrvatskom tekstu. U primjeru (12) pridjev *zabrinut* dopunjen je prijedlogom *o*, po ugledu na engleski prijedlog *about*, umjesto prijedlozima *zbog* ili *za*.

(12)

69/23

6, IV 1

On je ništa manje *zabrinut o* tom stanju nego li mi ...

The representative of the Postal Service was no less concerned about the situation than we were ...

Pridjev *ovisan* dopunjen je prijedlogom *na*, prema AE *upon*; u H, međutim, taj pridjev otvara mjesto prijedložnom izrazu s prijedlogom *o*.

(13)

68/5

8, V — 3

... kralj je uz to bio *ovisan na* njega i druge feudalne velmože za svoj dohodak.

... the King was dependent upon him and the other feudal lords for the Crown's income.

U primjeru (14) mogli bismo govoriti i o odstupanju u izboru prijedloga i o pojavi prijedložne umjesto besprijedložne rekcije. Naime, umjesto sintagme *mlada u izgledu* H traži ili prijedložni objekt s prijedlogom *po* (*po izgledu*) ili pak besprijedložnu rekciju u instrumentalu, *izgledom*. Ali pod utjecajem AE sintagme *in appearance* došlo je do transfera prijedloga *in* u hrvatski tekst.

(14)

67/44

10, I — 7

Ona je prilično *mlada u izgledu*, akoprem je priznala da je majka šestero djece.

3.3 Prisupstantivna rekcija

3.3.1 Prijedložna rekcija: odstupanja u izboru prijedloga

Primjeri (15) i (16) pokazuju devijacije od norme hrvatskoga na planu prijedložne prisupstantivne rekcije, o čemu svjedoči upotreba prijedloga *u* i *na* umjesto prijedloga *za*, a prema AE modelu s prijedlozima *in* i *on*. Imenica *interest*, naime, u značenju 'zanimanje za (nešto, nekog)' dopunjuje se u engleskom prijedlogom *in*, što objašnjava pojavu prijedloga *u* u hrvatskom tekstu, dok je upotreba prijedloga *na* u drugom primjeru očito pod utjecajem fraze *to have effect on*:

(15)

62/42

8, VI 4

... čim prije shvatimo da smo mi jedna osiguravajuća organizacija, organizirana za zaštitu naših članova (s naglaskom na zaštitu), prije ćemo imati veće pokazivanje interesa u našu organizaciju.

... the sooner that we recognize that we are an insurance organization, organized for the protection of our members (with emphasis on protection), the sooner we will have a greater interest display in our organization.

(16)

68/15

9, I 6

... na temu »Posljedice zakona na bratske potporne organizacije« ...

3.3.2 Prijedložna umjesto besprijedložne rekcije

U primjeru (17) imenica *poslovanje* dopunjena je prijedložnim izrazom umjesto besprijedložnom dopunom u instrumentalu. Prijedlog *u* upotrijebljen je najvjerojatnije prema modelu AE fraze *dealing in*.

(17)

67/35

8, VII — 5

...brat George M. Buban koji se sada bavi s uspješnim *poslovanjem* u nekretninama u Kaliforniji.

U ovom se primjeru i upotreba prijedloga *s* uz glagol *baviti se* protivi normi hrvatskoga. Premda je pojava pogrešne upotrebe prijedloga *s* u takvim i sličnim slučajevima prisutna, primjerice, i u kajkavskim dijalektima na jugoslavenskom tlu,¹⁴ u ovom bi primjeru mogla biti uvjetovana i frazom *deal with*.

Imenica *takmac* ima u hrvatskom jeziku besprijedložnu rekciju u dativu; u primjeru koji slijedi, međutim, ta je imenica dopunjena prijedlogom *s*, ukazujući tako na neposredno posuđivanje iz AE, a na osnovi modela *competitor with*:

(18)

65/7

8, V 2

Dubrovnik je u to doba bio snažan *takmac* za trgovinu *s* Venecijom i Genovom...

Dubrovnik in those days was a strong competitor for trade with Venice and with Genoa...

U primjeru pak (19) imenica *skupina* dopunjena je, u ovom slučaju redundantno, prijedlogom *od* prema AE modelu *a group of (people, artists)*:

(19)

68/2

7, IV — 2

Puna dvorana u Syria Mosque u subotu večer, 27. siječnja može značiti veliko pojačanje za novčanu kampanju Školarinske Zaklade HBZ za 1972—73., pa preporučujemo svima našim članovima i odsjecima da se prihvate promicanja ovog koncerta na kojem će nastupiti jedna *skupina od* najglasovitijih folklornih plesača u svijetu.

¹⁴ Schmalstieg, William R., »The Preposition *s* + the Instrumental«, *Slavic and East European Journal*, 10, 1966, str. 178—180.

4. Na kraju ovog prikaza sintaktičkih osobitosti u hrvatskom dijelu teksta tjednika »Zajedničar« željeli bismo prikazati i zanimljivu pojavu neposrednog transfera glagola s prepozicijskim i adverbijalnim dodacima iz AE u H. Ti su glagoli nadasve karakteristični za engleski jezik, a specifičnost im je u tome što dodatak (partikula) čini s glagolom najčešće nedjeljivu cjelinu, koja se po značenju uglavnom bitno razlikuje od značenja dotičnoga prostog glagolskog oblika. U primjerima (20) i (21) prepozicijski glagoli *look for*, u značenju 'tražiti', i *stand for*, u značenju 'reprezentirati', predstavljeni su u hrvatskom tekstu izrazima *gledati za* i *stajati za*, što, osobito u drugom slučaju, čini tekst teško razumljivim.

(20)

69/23

6, IV 1

Međutim, još jednom nam je objasnio da *za* ispravak ovog stanja moramo *gledati** drugdje, to jest na mjesta raspodjele umjesto poštanski ured u Pittsburghu.

* tražiti

But he also made it clear once again that we would have to look elsewhere for a correction of the situation, that is, at a distribution point other than the Pittsburgh Post Office.

(21)

61/18

8, I 9

Po svjetskom standardu mnoge naše majke nisu postigle zapažljivog uspjeha. One nisu imale niti bogatstva niti društvenog položaja, ali su *stajale za** sve što je našem narodu milo i drago.

* reprezentirale

Dok glagoli *look for* i *stand for*, kao i njihovi hrvatski ekvivalenti iz teksta »Zajedničara«, ulaze s obzirom na prijedložnu dopunu u okvir fenomena rekcije, dotle naredni primjer navodimo tek kako bismo ilustrirali interesantnu srodnu pojavu. Glagol *sjediti*, naime, u primjeru (22) upotrijebljen je s adverbom *otraga*,¹⁵ pokazujući tako direktan transfer AE fraze *sit back*, u značenju 'pasivizirati se, ostati pasivan'. Čitatelj koji ne poznaje engleski jezik neće u potpunosti shvatiti smisao tog teksta.

¹⁵ O sličnoj upotrebi adverbijalnih dodataka u govoru naših iseljenika u SAD piše Dunja Jutronić-Tihomirović u članku »Prilog proučavanju sintaktičke interferencije kod jezika u kontaktu«, u zborniku *Radovi: Razdio filoloških znanosti* (9), *Razdio društvenih znanosti* (6), Filozofski fakultet, Zadar 1975/1976, str. 254.

(22)

61/3

7, II 5

Ne raditi ništa, *sjediti otraga** i prigovarati u jednoj organizaciji koja je zasnovana i izgrađena na demokratski način, ne može se uzeti čak niti kao dobra opozicija, a oni koji nisu upoznati s takvim pojedincima, trebali bi malo bliže pogledati na rekord takve osobe, osobito na njezino vršenje dužnosti, koju obnaša u svom odsjeku.

* pasivizirati se

To do nothing but sit back and complain in a Society built on the democratic way of life can not even be considered good opposition, and those who are not familiar with this type of individual should only look closely at that person's record, especially his performance in the position he holds in his local lodge.

U ovom je primjeru zanimljiva i priglagentna prijedložna rekcija *pogledati na*. Premda glagoli *gledati*, *pogledati* u standardnom hrvatskom uz besprijedložnu rekciju u akuzativu imaju i rekciju s prijedložnim dopunama, pa tako i s prijedlogom *na*, držimo ipak da učestalost dopune *pogledati na* u tekstu »Zajedničara« pokazuje utjecaj engleskog jezika, budući da glagol *look* u značenju 'gledati, pogledati' zahtijeva dopunu *s at*.

5. Držimo, završavajući ovaj napis, da citirani primjeri svjedoče o pojavi neposrednog posuđivanja na sintaktičkoj razini u hrvatskom tekstu »Zajedničara«, ukazujući istovremeno na sintaktičku interferenciju američkog engleskog kao faktor od bitnog značenja u generiranju odstupanja u rekciji hrvatskih glagola, pridjeva i imenica koji, s prijedlogom ili bez njega, otvaraju mjesto imenskim riječima u rečenici. Ta se interferencija u navedenim primjerima manifestirala direktnim transferom prijedložnih i besprijedložnih struktura iz američkog engleskog, kao jezika davaoca, u hrvatski, kao jezik primalac.

Sintaktička interferencija američkog engleskog može se manifestirati i indirektno,¹⁶ primjerice zanemarivanjem obaveznih morfosintaktičkih kategorija u hrvatskom jeziku, što onda rezultira i odstupanjima u fleksiji imenskih riječi u okviru rekcijских odnosa. Stavivši, međutim, naglasak na osobitosti u prijedložnom izrazu, u ovom napisu nismo istraživali fenomen rekcije sa stajališta devijacija na planu fleksije. Ta odstupanja, naime, zbog opsežnosti relevantne građe i specifičnosti problematike, posebice u uskoj vezi sa sročnošću, zahtijevaju razmatranje u okviru zasebnoga priloga.

¹⁶ Bauer, Ivan, »Syntactic Deviations in an American-Croatian Newspaper: An Approach to the Phenomena of Linguistic Borrowing«, *Folia Slavica (Papers in Honor of Thomas F. Magner)*, 6, 3, 1984, str. 262.

Summary

SOME SYNTACTIC CHARACTERISTICS OF AN AMERICAN-CROATIAN
NEWSPAPER: INTERFERENCE IN THE GOVERNMENT OF WORD USAGE

This article is concerned with direct-borrowing phenomena in the Serbo-Croatian language used by bilingual Croatian immigrants and Croatian Americans in the USA. The objects of the author's particular linguistic interests are some important features of syntactical linkage in the government of word choice in the Croatian section of the weekly *Zajedničar*, the official organ of the Croatian Fraternal Union, published in Pittsburgh, Pennsylvania since 1904. The analysis of direct-borrowing phenomena in the government of word usage, particularly in view of the choice of prepositions governed by verbs, nouns and adjectives, clearly demonstrates that syntactic interference of American English is a factor of utmost importance in bringing about deviations from the Serbo-Croatian syntactic norm in the text of *Zajedničar*. Syntactic interference is manifested in a direct transfer of American English structures into Serbo-Croatian.